

Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul III

Fondator: Dr. Constantin Dragan

Martie-Aprilie 1958 n. 29-30

Ouale rosii

vechii traditie romaneasca

Doamnele din unul din comite-tele pentru ajutorarea refugiatilor unguri intrați in Italia in zilele revoltei maghiare, au organizat la Roma o expoziție de artizanat ungresc de mare interes folkloristic și artistic.

«Articole pentru cadouri», confecționate chiar de către refugiați, cu mult gust și mai ales cu o dragoste aproape religioasă, (precizăm că grupul cărui îi revine meritul acestei expoziții est compus în majoritate de intelectuali), care exprimă dorul de patria îndepărtată.

Printre obiectele expuse am admirat o frumoasă colecție de ouă de Paști, aidoma acelor care în România constituie una dintre cele mai vechi și mai frumoase tradiții populare legate de ciclul Paștelor. Atât de asemănătoare ouălor noastre de Paști, care, cu culorile lor vii și cu încondeierile pline de fantezie și uneori executate cu mână de maestru înveleau mesele românești în zilele sărbătorilor de Paști, încât au trezit în sufletele noastre un secret sentiment de durere: aproape că ne simțeam jefuiți de ceva care ne aparține profund.

Unii dintre cercetătorii de folklor au prezentat această splendidă tradiție, răspândită în tot cuprinsul României și păstrată de-a lungul veacurilor, ca o «contaminare» de elemente folklorice comune tuturor popoarelor din Sud-Estul european. Dar în România cultul ouălor de Paști se ridică până la primele instituții creștine, adică la epoca formării poporului român, care de la romani a primit, odată cu viața de popor, creștinismul. Ori, în epoca aceea maghiarii nu se stabiliseră încă în Europa, cum încă nu penetraseră slavii. Iată deci că tradiția aceasta, care a luat ființă în România, a fost adoptată de popoarele vecine mult mai târziu.

Spuneam că obiceiul de a vopsi ouăle constituie în România un adevărat cult.

Un cult care și are zilele sale prestabile (mai în toate ținuturile românești ouăle se vopsesc în Vinerea Mare) cum își are preotesele sale, care transmit altor generații secretul acestei arte. Puține sunt închistritoarele și cât se poate de severe în alegerea acelor care sunt destinate să le continue profesiunea.

Inchistritorea este bine cunoscută în două și chiar mai multe sate, fiindcă arta ei este o artă dificilă, în care fantezia este subordonată tehnicii iar aceasta implică o mare doză de răbdare.

Încă din ultimele săptămâni ale postului mare casa închistritoarei se umple de coșulețe care își așteaptă rândul. Dar e rar ca ea să se apuce de lucru înainte de Vinerea Mare. A încondeia ouăle înseamnă pentru aceste artiste și preotese a participa la patimele Domnului nostru Isus Christos. După ce s'a închinat și și-a spus rugăciunile, închistritorea începe să lucreze. Nu încercă să stați de vorbă cu ea în vreme ce lucrează. Unul din secretele acestei arte este tăcerea. Poate fiindcă tăcerea garantează concentrarea. Fără îndoială și din această cauză. Dar explicația e alta: în timp ce încondeiază, închistritorea, transformată în preoteasă a jertfei Mântuitorului, se roagă împreună cu Maica Domnului la picioarele crucii. Iar vopseaua roșie în care afundă oul reprezintă pentru ea sângele insusit al Mântuitorului, care în mod simbolic se revărsa peste pământul păcatelor noastre, așa cum culoarea își închide apele întunecate peste ou.

O legendă străveche cunoscută în întreaga Românie, explică astfel originea acestei tradiții:

Alând Maica Domnului că Isus se găsea la Ierusalim porni să-l vadă și luă cu ea câteva ouă să le ducă.

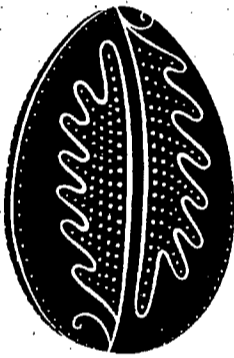
Ajunsa în preajma Cetății Sfinte, răpusă de oboseala drumului se opri să se odihnească sub un smochin. Si stând la umbra smochinului ridică năframa care acoperea cosul, ca să vadă dacă ouăle erau la locul lor. Si ce văzu? Ouale se făcuseră roșii, de parcă ar fi fost scaldate în sânge.

Atunci Maica Precurată pricepu că Fiului ei îi sosise ceasul durerii.

Răuri de lacrimi țâșneau din ochii ei, căzând peste ouă. Si lunecând pe coaja ouălor lăsau urm ealbe, parca încondeindu-le.

Când sosi apoi la Ierusalim, își văzu Fiul pe cruce. Iar Isus, uitându-se la ouăle pe care i le adusese maica sa, zise: «Nu plânge, Mamă, și nu-ți chinui sufletul pentru mine. Ia ouăle acestea binecuvântate și împarte-le la cei care vor crede în patimile și'n învierea mea». (Legendă culeasă în Oltenia).

Nenumărate sunt motivele ornamentale și de cea mai variată inspi-

rație. Denumirile lor sunt luate din însuși mediul vieții de țară. Ele se numesc: cornul bouului, urechea iepurelui, creasta pupezii, aripa hultanului, spicul grâului, frunza de brad, coada pânului, mâna calicului, desaga popii, băta ciobanului, scrânciob, cer înstelat, soare, floarea spinului, copac cu păsări, etc.

Într-o colecție de ouă încondeiate expusă în 1937 la București, se găseau nu mai puțin de 148 denumiri de motive ornamentale.

Culorile sunt vegetale, aceleași care sunt folosite de țărâncile române pentru vopsitul lânii cu care confecționează scoarțe și covoare. Se obțin din țerburi și coji de copac fierte. (Coaja de ulm, dă un splendid albastru; cea de salcie un verde fraged, din răchită se extrage galbenul, ca și din învelișul exterior al cepei).

Un alt Paște deschide o altă primăvară: o primăvară fără minuni, care se va pierde, ca toate primăverile care ne-au trecut alături, aproape nevăzute. Așa pentru noi, cei care trăim prizonieri ai cetăților de piatră, unde un suflu de straturi proaspăt înflorite, un nor ușor și verde de frunze noi, un fir de vânt care se strecoară printre ziduri severe și copaci triști hrăniți cu fum și cu asfalt, sunt pentru noi răvașe ale unui pământ pe care mulți dintre noi poate nu-l vor mai vedea niciodată; așa pentru cei care, cum spunea Eminescu, sunt «străini în țara lor».

Noi, pribegii români de la Roma, de Paște acesta am avut pe masă ouăle încondeiate cumpărate la expoziția artizanatului ungresc. Ouă ca prin părțile noastre, care ne-au amintit învierii aproape ireale, cu muzici glorioase de clopote la primul cântat al cocoșilor, cu cântece misterioase și dulci de privighetori ascunse în tufe de liliac înflorit pe după garduri de case tăcute, pe străzi cu atmosfera nițel romantică, nițel «literară», a unui București din vremuri ferice, poate prea ferice ca să fi fost adevărate...

Y. R.

PAN - SLAVISM SI ORTODOXIE

Presa românească a exilului se ocupă în zilele acestea de un nou proces montat de autoritățile comuniste de la București împotriva clerului catolic.

După suprimarea bisericii catolice de rit oriental în România se ajunse la o destindere, care putea promite o normalizare a raporturilor dintre Stat și Biserica Catolică.

Odată alungată Nuniatura Apostolică și luate măsurile de rigoare împotriva clerului latin izolat de Roma, catolicismul părea că nu mai turbură somnul guvernului de la București. Putea fi considerat o religie tolerată, o prezență a cărei existență era trecută cu vederea.

Noul proces împotriva catolicilor trebuia deci să provoacă o anumită stupeoare, chiar și în rândurile celor mai avizați observatori ai situației.

Dar dacă comuniștii combat cu îndârjire Biserica Romei, nu tot atât de intranzigent este comportamentul lor față de ortodoxie. Trebuie chiar să recunoaștem că ei fac tot ce pot ca să apară în ochii românilor ca susținători ai bisericii ortodoxe; și aceasta fiindcă își dau seama că numai așa pot să cucerească încrederea și simpatia maselor populare. Că aceasta nu este decât o diabolică manevră de înșelare a conștiințelor, est clar.

Ziarele comuniste publică știri care ar putea induce în eroare, ar putea să schimbe ideile acelor care au considerat totdeauna comunismul dusman jurat al Bisericii lui Dumnezeu. Presa din Republica Populara Română dă cifrele nouilor seminarii înființate de regimul comunist, ale proiecțiilor produși de aceste mari uzine ale spiritualității ortodoxo-marxiste; cifre care, în adevăr, i-ar putea lăsa perplexi pe creduli, pe ingenui. Dar nu trebuie uitat că toți acești tineri, care au ales cariera clericală, sunt inițiați în studiul științei lui Dumnezeu paralel cu o foarte scrupuloasă inițiere în problemele marxismului. Si că odată terminate studiile în patrie, primesc burse de studiu pentru a se specializa la Moscova.

Este cazul să ne întrebăm: ce învățământ pot primi ei de la Moscova dacă nu acela al unei ortodoxii privită ca mijloc de apărare a unor atitudini politice care astăzi sunt identice cu acelea preconizate de țării ortodoxe? Ortodoxia rusească a fost totdeauna un mijloc de dominare politică a popoarelor de religie afină. Tării ruși puneau ortodoxia în serviciul politicii lor de expansiune sau de apărare. Ei au transformat totdeauna războaiele de cucerire, ori de apărare, în războaie pentru biserică. Să luăm exemplul războaielor pe care Rusia țaristă le-a combătut împotriva Poloniei: chiar și în epocile de totală debandadă politică, de dezagregare a dinastiei — cum de pildă în perioada trecută în istorie cu numele de «perioada turburărilor», care a sdruncinat Rusia după moartea țarului Ivan cel Groaznic — sperietorea care se punea în fața ochilor poporului rus nu era absorbirea politică de către o putere străină — în cazul citat, de către Polonia — ci pericolul unei convertiri forțate la catolicism a Rusiei. Să luăm exemplul unuia dintre multele existente în istoria țarismului — proclamației pe care guvernul provizoriu instituit după depunerea țarului Vasile Suijskij, a dat-o poporului rus în ajunul războiului pe care falsul preveici Dumitru, sprijinit de poloneji, îl dusese până sub zidurile Moscovei. În proclamație se spunea: «Din pricina păcatelor tuturor creștinilor ortodocși în imperiul moscovit se varsă mult sânge creștin în lupte interne. Profitând de această situație Polonezii și Lituani au invadat pământul nostru, au vărsat mult sânge creștin, au distrus bisericile lui Dumnezeu și mănăstirile, au profanat încoanele și acum vor să înlocuiască credința creștină ortodoxă cu cea latină». Si mai departe: «Noi toți am jurat să fim

uniți pentru ca credința noastră ortodoxă să nu fie distrusă și mamele, soțiile și fiii noștri să nu fie siliți să trăiască în credința latină». (G. Olsr, «Chiesa e stato nell'incoronazione degli zar russi», in Oientalia Christiana Periodica, 1951).

Sau să considerăm o altă situație din aceiași perioadă, și anume răscaloala populară rusească împotriva trupelor poloneze care instauraseră dictatura militară la Moscova în așteptarea pentru această răscaloală învitând poporul prin numeroase scrisori și pastorale, să apere credința ortodoxă.

După o primă înfrângere a cruciaților ortodoxiei întreaga Rusie se răsyrăti în numele religiei, și după aspre lupte Sigismund fu constrâns să se întoarcă în Polonia. Acest conflict armat între lumea polono-latină și rusă-ortodoxă, a contribuit să sudeze ideea națională rusească cu aceea a bisericii ortodoxe.

Moștenire pe care bolșevismul o păstrează, și astăzi, într'un moment crucial al istoriei sale, îl valorizează. Astăzi ca atunci, Rusia încearcă să salveze ce se mai poate salva punând stăpânire pe prapuri care acum fălăie în slujba comunismului, așa cum în trecut serveau cauza imperialismului țarist.

Că Rusia sovietică cultivă această politică și în statele pe care ea le consideră ca făcând parte din spațiul său politic, nici o mirare: face parte din tactica unei ofensive care încă mai crede că-și poate camufla obiectivele făcându-se «susținătoare» unei cauze pe care totuși tatăl revoluției roșii, Marx, o combătuse cu atâta îndârjire, și despre care urmașul său, Lenin, știm prea bine ce gândea.

În Rusia au fost inaugurate multe seminarii și facultăți de teologie. În România de asemenea. Biserica este slăvită și respectată. Toate bune. S'ar putea crede că dracul vrea să se călugărească. Dar în România, ca și în Polonia, biserica latină este crucificată. Episcopii săi zac în închisori sau au murit în urma torturilor pe care l'au suferit acolo. Alții au fost deportați și transformați — ca Mons. Silpyi, fost episcop de Leopoli, în

Polonia — în paznici de azile de bătrâni desmoșteniți de soartă. Fiindcă marele dușman al comunismului rus nu este religia, ci o religie: religia catolică, a cărei universalitate se opune ideologiei acelei universalități politice și sociale pe care o revendică comunismul. Vremurile prezente văd față în față aceste două forțe, aceste două lumi în contrast atât de net, atât de esențial. A tolera catolicismul înseamnă pentru comunism a permite ca o leziune să se producă în sistemul său ideologic bazat pe exaltarea materiei, pe sufocarea acelor valori care-l justifică pe om; valori pe care Biserica catolică le pune deasupra oricărei alte realități.

Rusia bolșevică se arată generoasă față de religia ortodoxă? Da, dar numai pentru a-și face din ea un instrument politic. Panslavism și ortodoxie nu constituie două finalități deosebite care își dispută tereniul. Aceasta din urmă trebuie să servească cauza celui dintâi.

Mulți ortodocși români — și nu dintre aceia care au avut norocul să trăiască departe de hotarele patriei lor călcată de bocancul muscălesc, ci români care sunt actori și în același timp spectatori neputincioși ai grozavei tragedii care astăzi s'a abătut asupra nobilei străvechi colonii romane din Nordul Dunării — au înțeles această realitate. Un ziarist străin întors de curând din România, povestea că mulți intelectuali români cu care a intrat în contact la București l'au rugat să scrie — odată întors în patrie — că după durerosul naufragiu al oricărei speranțe, care în zilele revoltei maghiare începuse să-și facă drum în sufletele românilor, Papa est singura speranță de salvare pentru români. Ei privesc spre Roma cu deplină încredere, cred cu fermitate ca numai Papa mai poate să redea milioanele de creștini de dincolo de cortina de fier aca libertate și independență pe care guvernele lumii libere n'au știut să le dea. În ce fel? Credința lor nu preciza o soluție. Dar toți își încheiau mesagiile cu cuvintele lui Christos: «Dacă veți fi tari în credința noastră veți spune unui munte mișcă-te, și muntele se va mișca».

A. RADDI

Clopotele Invierii

Clopotele invierii
Pumni de bronz
Si de aramă —
Sparg cătușele tăcerii
Sepulcrale
Din shakespeareana dramă
In al cărei text re'nvie
Creștineasca bucurie
In cortegi triumfale
Si'n aplauze bisate
Din cetate
In cetate!...
Cristus resurrecit!...
Gura
Omenirei muta tipă:
«Implinitu-s'a Scriptura!...»
Sunăți...
Si'n cetăți însemnate
Viața vecinică, cu care
Frătele nostru mai mare,
Când a fost crucificat,
Si-a călcat moartea'n picior —
Si din morți a înviat!...
Sunăți clopote...
Sunăți...
Si pe Domnul lăudati,
Dând de știre tuturor
Că'ntr'o noapte veți suna
Si'nvierea morților
Din cetatea mea!...

Ion Murescu

St. O. Iosif si vremea lui...

miscellanea

Pe o tarabă de cărți vechi, a unui anticar din Roma, în acel majestuos cartier care, pornind dela Forul lui Traian deschide perspectiva de grandioase vestigii acumulate în via dell'Impero, am descoperit un mic tezaur. O veche carte românească: «Romane și Cântece» de Heine, în traducerea lui Ștefan Iosif, editate de librăria Steinberg în 1901 și tipărite de institutul de arte grafice Minerva.

Proprietarul de pe vremuri al acestei cărți — Gabriele Rossi — locuia în București iar cartea poartă semnătura sa cu adaosul «studinte» și o dată: 18 Decembrie 1903.

Cum de-a ajuns până la Roma într-o misterioasă călătorie de peste o jumătate de veac. admirabila tălmăcire, a lui Iosif? Cine a fost sau mai este încă acest Gabriele Rossi, care își scria nume atât de clar, de ordonat și întrebuința cerneală violetă și peniță «claps» — ceea ce permitea ușoarea ondulată a caligrafiei cursive, așa cum ne învățau profesorii școlilor burgheze ale României care încă nu fusese «liberată» de ruși?

Ii suntem recunoscători lui Gabriele Rossi, necunoscutul care a proiectat, fără voia lui, o rază de lumină peste amintirea unui mare și modest nume al poeziei românești, numele lui Ștefan Iosif.

Nu e pe placul regimului de azi, poezia lui Iosif... Cine știe de ce?

Corifeii actualei culturi reperiste au reabilitat — după ce îi terfeliseră în noroi — pe Goga și pe Rebreanu. Oare de ce întârzie reabilitarea celui ce-a scris «La arme»?

Iosif — Ștefan Octavian Iosif — a fost un precursor al zorilor de unitate și independență națională care aveau să se reverse peste Carpați și peste Tisa la sfârșitul primului războiu mondial.

El făcea parte din admirabila pleiadă de cărturari ardeleni care veniseră spre vechiul Regat convinși că unitatea României nu era numai un vis și că datoria lor de scriitori și gazetari era de a contribui la traducerea în fapt a acestui ideal.

S'a născut la sfârșitul secolului trecut, acel veac al optzeciului de mari înfăptuiri sociale și politice, de oameni bine crescuți, cu respect și cult pentru muzică, poezie și arte frumoase.

A trecut munții, de copil, și s'a stabilit la București unde și-a ales o ingrată și fermecătoare meserie: aceea de gazetar.

Spunem ingrată și fermecătoare pentru că e vorba de un meșteșug mare și grele răspunderi, un meșteșug pe care mentalitatea comună îl ignoră sau, în orice caz, nu-l plasează la locul cuvenit.

În 1936, când regele Carol al II-lea începuse faimoasele deblocări în armată, un prieten, maior de cavalerie, fusese pensionat în plină tinerete și putere de muncă.

— Ce-ai de gând să faci? I'am întrebat. Si ne-am omenit cu acest răspuns cel puțin surprinzător:

— Cum în afară de militărie nu am nici un fel de altă pregătire, cred că am să mă fac gazetar.

Mentalitatea că oricine știe să scrie o carte postală cu salutări din Căciulata e bun să facă și articolul de fond al unui ziar și — de ce nu? — să facă ziarul însuși, există și azi. Si nu numai în țara noastră.

În această meserie în care «intră cine vrea și rămâne cine poate», cum spunea Maioreșcu, sunt riscuri mari și — dacă vă amintiți — primul proces politic la București, după ocupația sovietică, a fost procesul ziaristilor români, condamnați la ani grei de temniță sau la moarte. Abia peste un an a venit rândul Marșalului Antonescu și a guvernului său.

În contact direct cu opinia publică pe care o modelează și căreia îi impune felul de a gândi — gazetarul are o misiune socială de prim ordin.

Pentru România dela începutul veacului a fost o fericire că în redacțiile bucureștene pătrunseseră pe neplăcut de talent și de vigoare venite de peste munți ale lui George Ștefan Coșbuc, Octavian Goga, Ștefan Iosif, Ilarie Chendi și Liviu Rebreanu.

***

Ștefan Iosif a scris versuri, proză, articole de gazetă și traduceri. Le-a

scris cu talent, în ritm vulcanic și cu o surprinzătoare facilități. Totuși amintirea lui în cultul generațiilor venite după 1913 nu s'a bucurat de lumina justă pe care o merita. Curentele literare moderne, care au izbucnit în România în urma primului războiu mondial, priveau înainte spre formele îndrăznețe și nu totdeauna fericit inspirate ale așa-zisului avant-gardism; fondul logic și expresia ritmică a poeziei nu mai erau considerate condiții sine qua non ale creației. Dimpotrivă.

Din această lume nouă, șgomotoasă și deseori injustă, Iosif s'ar fi restras el însuși, cu minunata lui direcție și noblețe, ducând cu el uriașă operă realizată în cei 37 de ani de viață zbuciumată, plină de necazuri, de griji materiale și de decepții.

Dar în anii când în cenaclul dela «Sburătorul» criticul Eugen Lovinescu patrona și încuraja avânturile noii poezii românești, Iosif murise de mult. El n'a văzut nici nașterea, nici actuala temporară dispariție a acelei României Mari pe care o dori-se, o cântase și o profetizase.

Iosif s'a născut la Brașov, la 11 Octombrie 1875. A urmat studiile gimnaziale în orașul de naștere iar liceul l-a făcut la Sibiu și la București.

Primele versuri le-a publicat în suplimentul literar al ziarului «Adevărul» în 1892; la vârsta de 16 ani.

Dela «Adevărul», unde a colaborat doi ani, a trecut la «Viața» lui Vlahuță, la «Epoca» și «Epoca literară» a lui Nicu Filipescu. A colaborat la «Convorbiri Literare», la «Literatura și arta română», a făcut parte din redacțiile periodicelelor «Floarea albastră», «Curierul literar» și «Semănătorul».

În anul 1901, ajutat de Carageale, care i-a fost maestru și prieten, Iosif pleacă într-o călătorie de peste doi ani în Franța și în Germania.

La întoarcerea din străinătate Spiru Haret îl numește custode al Muzeului Aman și-l încredințează, în vederea comemorării lui Ștefan cel Mare, compunerea unei poeme istorice pe care Iosif o scrie sub titlul «Din zile mari» și o publică în 1905.

Odată cu renumele pe care și-l cucerește prin producția originală, Iosif e considerat pentru traduceri din Petofi, Heine și alții ca un perfect tălmăcitor.

În colaborare cu Dimitrie Anghel ia conducerea «Semănătorului» la plecarea lui Iorga, traduce din lirica franceză și din Ibsen, compune proză și lucrări dramatice sub pseudonimul Mirea. În 1909-1910 redactează împreună cu Anghel și Chendi re-

vista «Cumpăna». Colaborează apoi la «Viața Românească», la «Luceafărul» și «Flacăra».

În urma lui Iosif rămân 23 de opere dintre cari 10 volume de versuri originale și treisprezece volume de traduceri din autori francezi și mai ales germani.

În colaborare cu Anghel a tipărit alte 12 volume de creații originale, cum de exemplu minunatul poem dramatic «Legenda funegeilor» sau «Caleidoscopul lui Mirea». Deasemeni multe și admirabile traduceri din Heine, Verlaine și Ibsen.

Nu ne vom aventura în analiza operii lui Iosif. Vom spune că poezia lui lasă impresia unei extraordinare și robuste s'nătăți morale: poetul acesta și-a iubit și înțeles țara pe care a cântat-o în versuri de-o minutată prospețime, și-a iubit familia (chiar după amara deziluzie a căsătoriei) și-a respectat cu sfințenie profesia de meșter al cuvântului scris.

Aceiași onestitate profesională a pus-o și în traduceri unde nu s'a mărginit să transpună în tipare fidelele textul străin ci l-a însoțit cu generoasă contribuție personală a talentului său adaptându-l la scara de simțire a unui public pretent și cult cum era pătura conducătoare a României cetățene, din preajma anului 1900.

Iată un catren de Heine, trecut prin inima și arta de tălmăci a lui Iosif:

«Tăcut și trist am stat zilele-aceste
Dar azi pornesc să cânt, ca din senin,
Căci fără veste cântecul vin
Cum lacrimile vin fără de veste...»

Se poate vorbi aici de «traduttore - traditore»?

Pus în față cu contemporanii săi nu se poate afirma că Iosif a avut avântul și dinamismul lui Goga, n'a ajuns la profundibile viziuni filosofice optimiste a lui Cerna, nu s'a ridicat nici la cizelarea dantelată pe care o aflase în poezie prietenul său Dimitrie Anghel.

Si totuși, față de acești iluștri contemporani, Iosif aduce aportul și superioritatea unei emoționante duioșii, a unei imense iubiri de oameni, a unei răscolitoare și istorice înțelegeri a problemelor sociale ce framântau România timpului său, care-și căuta echilibrul social și politic în ajutorul marilor prefaceri ce-au precedat primul războiu mondial.

«Un sol al biruinței» îl cheamă unul din biografi săi. Si pe bună dreptate.

***

Opera lui Iosif, impunătoare prin număr și calitate, ar fi fost desigur și mai vastă dacă, la 37 de ani, o congestie cerebrală nu l-ar fi doborât după o suferință de numai câteva ore.

Era în dimineața de 22 Iunie 1913. România se pregătea să intre în războiul balcanic. Pe străzile Bucureștilor — chiar în dreptul ferestrelor Spitalului Colțea unde agoniza Iosif — treceau regimentele de infanterie și călărași care în sunetul fanfarelor militare intonau marșul «La Arme».

Mobilizarea generală fusese decretată numai cu două zile înainte.

Capitala tremura de ecoul versurilor ce răsunau, amenințătoare și furtunoase, din piepturile tinere a mii și zeci de mii de soldați: «Ce creziți voi noroade nesătule
Că nu ne poartă grija Cel de Sus?»

Iosif a închis ochii ascultând melodia italianului Castaldi pe care după câteva săptămâni dela apariție o repeta cu încredere și optimism, inima unui întreg popor.

Viziunea României Mari își arăta încă atunci conturul...

H. R.

Exilul românesc a suferit o lovitură mișească. În 20 Ianuarie 1958 slugile dela București au rapit în Viena pe cunoscutul luptător anticomunist, avocatul Traian Puiu.

Fruntaș în luptele studentesti, deputat la 25 de ani, Puiu sta intransigent pe poziția de avangarda a luptei anticomuniste românești.

În exil, ca publicist, ca presedinte ani de rând al Comitetului Roman din Austria, ca membru fondator în diferite organizații internaționale de refugiați, Puiu ramane consecvent cu credințele sale și militărea neobosit pentru triumful ideilor europene.

Pentru meritele sale deosebite pe terenul asistentei sociale și morale a reușit, Fundatia Medway din Statele Unite îi acorda calitatea de membru iar Înaltul Comisar pentru refugiați al Organizației Națiunilor Unite îi confera Diploma de Onoare.

Fata de planurile comuniste de descurajare a refugiaților Puiu a intruchipat — ca putini alții — atitudinea de rezistență politică constientă și creatoare. Deaceia au hotărât să-l înlăture, în disprețul drepturilor elementare ale omului, în ciuda asigurărilor solemne de respectare a neutralității Austriei, și în flagranta contradicție cu campania de pacc și coexistența a blocului comunist.

Sguduiri de jertfa lui Puiu, speram ca acest act de mișelie va trezi pe totii acei cari începuseră să creadă ca regimul dela București a depășit faza bunului plac și a violentei.

Salzburg, 2 Februarie 1958

În ziua de 20 Februarie a murit la Roma profesorul Emil Panaiteșcu fost director al Școlii Române din Roma.

Neobosit om de știință, Prof. Panaiteșcu a dedicat mulți ani din viața sa studiului Coloanei lui Traian, îngrijind personal reproducerea acestei coloane ale cărei fragmente, depozitate în subteranele muzeului Lateranian, asteaptă să fie transportate și recompuse la București, atunci când România va fi din nou a Românilor.

Chinuit de nostalgia patriei interzise, Emil Panaiteșcu a închis ochii în cea mai înfricoșătoare dezolare, consumat în egală măsură de o lungă și penibilă boală și de o sărăcie suportată cu discreție și demnitate.

Înmormântarea a avut loc Duminiică 23 Februarie la cimitirul străinilor din Roma, în prezența membrilor familiei și a unui mare număr de români stabiliți în Cetatea Eternă și în Italia.

La 20 Martie, împlinindu-se 20 veacuri de la nașterea poetului latin Publius Ovidius Naso, a avut loc la Sulmona o comemorare oficială la care erau prezenți Președintele Consiliului de Miniștri Adone Zoli, subsecretarul de Stat Natali, numeroși parlamentari italieni și autoritățile locale.

România, adevărata Românie, era reprezentată de trei delegații de refugiați: Asociația Refugiaților Români în Italia, Societatea Academică Română cu sediul în Roma, și Asociația Italianilor refugiați din România.

Republica Populară Română era reprezentată de plenipotențiarul său pe lângă guvernul italian, Ștefan Cleja, de un secretar de legație și de nelișitul «tovarăș», Virgil Lepădătescu, șoferul legației RPR la Roma.

Orașul era pavoazat cu steaguri italiene și române, acestea din urmă fără stema actualului regim, cu galbenul imaculat și auriu neîntristat de steaua roșie a RPR-ului.

Festivitățile s'au deschis la Palazzo San Francesco, sediul primăriei orașului Sulmona.

Comemorarea oficială a avut loc la Teatrul Comunal.

Procluziunea celebrativă a fost pronunțată de profesorul Ettore Paratore, titularul catedrei de limba latină de la Universitatea din Roma.

După ce a evocat viața și opera lui Ovidiu, Profesorul Paratore, vădit emoționat, a vorbit de pământurile, astăzi românești, în care a murit poetul latin. Domnia sa a voit să sublinieze faptul că astăzi, exact ca acum 2000 ani, acele pământuri sunt devastate și întristate de către oame-nii stepei, care, nechemeti și nedoriti, s'au instalat stăpâni.

În cursul unei ședințe extraordinare a Consiliului Comunal din Sulmona la Palatul Municipal, a fost solemn înmănată reprezentantului Republicii Populare Române în Italia un pergamament care conținea mesajul adresat de către orașul Sulmona orașu-

lui și locuitorilor Constanței. La această ultimă ceremonie refugiații români s'au abținut să participe, pentru a nu acredita, cu prezența lor, un regim impus țării oir din afară.

Critica de artă din Roma elogiază fără rezerve expoziția excelentei noastre pictorițe Nina Batalli, care a fost inaugurată în ziua de 8 Martie la Galleria Russo, una din acele săli unde sunt primiți numai artiștii care se bucură de întreaga stimă a criticii și de simpatia mărturisită a publicului.

Vernisajul a întrunit cele mai ilustre nume ale artei și ale culturii române. Atmosfera — poate influențată de bucuria de viață care transpiră din pictura Ninei Batalli — era dintre cele mai cordiale și calde.

Am urmărit-o pe Nina Batalli în cariera ei artistică încă de la primele expoziții de la București în anii fericirii care au precedat invazia rusească, și suntem deci în măsură să apreciem în întreaga ei profundă semnificație progresul pe care artista noastră l'a făcut în acești ani.

De la prima lucrare expusă la Salonul Oficial de la București, când era abia ieșită de la Academia de Bellearte, la actuala expoziție din Roma, Nina Batalli a făcut mult drum, îmbogățindu-se cu învățăminte care sunt rodul unei experiențe personale străină de contaminări. O mare autenticitate, o curajoasă fidelitate față de propriul său temperament artistic care nu se lasă influențat de curente și mode artistice, sunt elementele cele mai demne de a fi relevate în această artistă, care, sosită în Italia în primii ani după războiul trecut, cu un bagaj de învățăminte post-impresioniste și de cuceriri personale în câmpul căutărilor artistice, s'a găsit în fața unei situații destul de confuză, pe un adevărat câmp de luptă în care cele mai antitactice poziții și tendințe își disputau primatul. Nina Batalli — în momentul acela la începutul carierei sale și nouă sosită într-o țară străină — a știut să se impună prin sputul terenului ultimele afirmații ale impresionismului, cubismului și abstractismului care puneau probleme noi și seducea noua generație de artiști, a știut să reziste tentației de a se conforma noului curent și și-a păstrat autenticitatea, rămânând pe linia pe care se angajase.

Cuceririle sale pe terenul picturii nu sunt inovații, ci perfecționări: ale echilibrului dintre desam și culoare, ale tehnicii coloristice și ale adâncirii valorii expresive a culorii.

Încă la expoziția din 1956 la Galeria del Vantaggio din Roma paleta Ninei Batalli se îmbogățise cu o profunzime de tonuri pe care n'o avea pictura ei din «perioada napolitană». Pentru ca astăzi să ajungă, în lucrările expuse la Galleria Russo, la o esențialitate și în același timp la o sinceritate care îi asigură un loc de prim plan în pictura italiană a timpului nostru.

Culoarea s'a definit, liberându-se de unele timidități, ce în trecut se refugiase în tonurile neutre carora numai un abil uz al valorilor luminescente la dădea un «éclat», o comunicativitate, elemente astăzi realizate printr-o totală abandonare la exigențele intime ale temperamentului ei artistic a cărui dominantă este dragostea pentru culoare.

Dar în recenta expoziție culoarea este valorizată de o severă disciplină a desamului; aceasta este o altă cucerire a Ninei Batalli și poate cea mai importantă, fiindcă promite evoluții noi garantate de prezența acestui deja realizat echilibru între desam și culoare.

Pictura de astăzi a Ninei Batalli prezintă o siguranță care este ea însăși o mare marcă de autenticitate. Culoarea a devenit mai curajoasă, mai liberă de ezitări. Tonalități noi, animate de o exuberanță intimă care le fac nu numai plăcute ochiului ei de-a dreptul «stimulante» pentru spirit, dau acestei picturi o vervă care antrenează și angajează imediat spectatorul. Culoarea netă, curată, mai ales în lucrările în care este voit controlată de desam, ca de pildă perisagiile franceze (Lourdes și Alto Pirenei) sau în peisagiile romane («Piazza del Popolo», «Ponte romano» și «Dal mio terrazzo»).

Bravo, bravo, Nina noastră dragă și vesnic tânără! Ai știut să ne comunicie, ca pictura, ta veselă și exuberantă, o bucurie de viață atât de prețioasă în vremurile acestea triste și oprimate de îngrijorări.

Y. F.

Desen de Dragutzescu